

Kuntatalous

2016 ennakko

Kuntien taloudessa maltillinen kulukehitys vuonna 2016

Kuntien yhteenlasketut toimintakulut olivat vuoden 2016 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan 36,7 miljardia euroa. Kasvua toimintakuluissa oli 0,5 prosenttia edeltävän vuoden tilinpäätöstietoihin verrattuna. Toimintatuotot olivat 7,7 miljardia euroa, mikä tarkoitti 1,5 prosentin kasvua edellisvuoden tasosta. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntataloustilastosta, jota varten kerättiin ennakkollisia tilinpäätöstietoja kaikilta Suomen 313 kunnalta ja 144 kuntayhtymältä.

Kuntien ja kuntakonsernien talous 2016, miljoonaa euroa¹⁾

	Kunnat		Kuntakonsernit	
	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 661	1,5	23 951	1,7
Toimintakulut yhteensä	36 679	0,5	50 506	1,1
Vuosikate	2 718	42,2	5 316	18,9
Nettoinvestoinnit ²⁾	2 441	-2,8	5 650	5,0
Lainakanta 31.12.	16 139	3,7	33 804	3,1

1) Ennakkotiedot

2) Nettoinvestoinnit = investointimenot - rahoitusosuudet investointimenoihin - pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot

Kuntien talous

Vuonna 2016 kuntien yhteenlaskettu toimintakate oli ennakkotietojen mukaan -28,6 miljardia euroa. Se heikkeni edellisvuodesta 142 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia. Toimintakatteen vähäiseen heikkenemiseen vaikutti toimintakulujen maltillinen kasvu sekä toimintatuottojen lisääntyminen.

Toimintakulut kasvoivat 188 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia. Toimintakulujen vähäinen kasvu johtui erityisesti henkilöstökulujen pienenemisestä 202 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut vähenivät kaikkiaan 1,4 prosenttia edellisvuodesta. Toimintatuotot kasvoivat 110 miljoonaa euroa eli 1,5 prosenttia. Toimintatuottojen lisääntymiseen vaikutti eniten maksutuottojen sekä muiden toimintatuottojen kasvu.

Kuntien verorahoitus, joka koostuu verotuloista ja valtionosuuksista, kasvoi 928 miljoonaa euroa, mikä merkitsi 3,1 prosentin kasvua. Valtionosuuksien osuus verorahoituksen kasvusta oli 596 miljoonaa euroa ja verotulojen 332 miljoonaa euroa. Suurimman osan verotulojen kasvusta muodostivat tuloverot, joiden tuoton lisäys oli 367 miljoonaa euroa. Kuntien osuus yhteisöverojen tuotosta väheni puolestaan 95 miljoonaa

euroa. Kasvanut verorahoitus kattoi toimintakatteen heikkenemisen ja vuosikate parani 806 miljoonaa euroa eli 42,2 prosenttia.

Vuonna 2016 vuosikate oli negatiivinen 15 kunnalla, kun taas edellisenä vuonna vastaavassa tilanteessa oli 16 kuntaa. Yhteenlaskettujen tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate kattoi poistoista 127,9 prosenttia. Kyseinen tunnusluku parani edellisvuodesta, jolloin vuosikate kattoi poistoista 91,4 prosenttia.

Vuonna 2016 kuntien nettoinvestoinnit olivat 2,4 miljardia euroa. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 71 miljoonaa euroa eli 2,8 prosenttia. Kuntien yhteenlaskettu lainakanta kasvoi edellisvuodesta 580 miljoonaa euroa ollen yhteensä 16,1 miljardia euroa. Lainakanta oli 3,7 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Asukasta kohden kuntien lainamäärä oli 2 933 euroa.¹⁾ Kuntien omavaraisuusaste eli oman pääoman suhde koko pääomaan oli 59,9 prosenttia. Suhdeluku laski hieman edellisvuodesta, jolloin se oli 60,2 prosenttia.

Kuntayhtymien talous

Vuonna 2016 kuntayhtymien yhteenlasketut toimintakulut olivat 12,5 miljardia euroa ja toimintatuotot 13,2 miljardia euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakulut kasvoivat 269 miljoonaa euroa eli 2,2 prosenttia. Toimintatuotot kasvoivat 190 miljoonaa euroa eli 1,5 prosenttia edellisvuodesta.

Yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta 81 miljoonaa euroa ja oli yhteensä 704 miljoonaa euroa. Se oli 10,3 prosenttia pienempi edellisen vuoden tasoon nähden. Vuosikate kattoi poistoista 118,5 prosenttia.

Kuntayhtymien nettoinvestoinnit kasvoivat edeltävään vuoteen verrattuna 91 miljoonaa euroa ja olivat yhteensä 823 miljoonaa euroa. Kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2016 lopussa 3,2 miljardia euroa. Lainakanta kasvoi vuoden 2016 aikana yhteensä 129 miljoonaa euroa eli 4,2 prosenttia.

Kuntakonsernien talous

Kuntakonsernien toimintakate oli vuonna 2016 yhteenlaskettuna -26,5 miljardia euroa. Se oli 2,1 miljardia euroa kuntien toimintakatetta vahvempi. Konsernien yhteenlaskettu vuosikate parani edellisestä vuodesta 846 miljoonaa euroa ja oli yhteensä 5,3 miljardia euroa. Konsernien vuosikate oli 2,6 miljardia kuntien vuosikatetta parempi. Vuosikate oli negatiivinen viidellä kuntakonsernilla, kun edeltävänä vuonna vastaavassa tilanteessa ei ollut yhtäkään kuntakonsernia.

Kuntakonsernien nettoinvestoinnit olivat yhteensä 5,7 miljardia euroa, joka oli 268 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Yhteenlaskettu lainakanta kasvoi 1,0 miljardia euroa ja oli yhteensä 33,8 miljardia euroa. Konsernien lainakanta oli 3,1 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Kuntakonsernien lainat olivat asukasta kohden 6 143 euroa.²⁾

Tilasto sisältää 299 kuntakonsernin tiedot.³⁾

1) Väestötietona on käytetty Suomen väkilukua 31.12.2016.

2) Väestötietona on käytetty Suomen väkilukua 31.12.2016.

3) Konsernitiilinpäätöstiedot puuttuvat Manner-Suomen kunnista Vesannolta. Loput puuttuvat tiedot koskevat Ahvenanmaan kuntia.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2016*, miljoonaa euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2016*	4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2006–2016*.....	6
Kuntataloustilaston laatuseloste 2016.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2016*, miljoonaa euroa¹⁾

	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 661	1,5	13 247	1,5
Myyntituotot	3 271	0,8	12 350	1,2
Maksutuotot	1 835	3,3	537	11,7
Tuet ja avustukset	770	-5,4	185	-4,6
Muut toimintatuotot	1 784	4,0	175	0,0
Toimintakulut yhteensä	36 679	0,5	12 459	2,2
Henkilöstökulut yhteensä	14 499	-1,4	6 284	-0,4
Palvelujen ostot	16 685	1,4	3 915	6,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 868	0,8	1 632	2,6
Avustukset	2 586	3,3	183	1,9
Muut toimintakulut	1 041	5,5	446	4,4
Toimintakate	-28 573	0,5	795	-8,9
Verotulot yhteensä	22 100	1,5		
Kunnan tulovero	18 903	2,0		
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 552	-5,8		
Muut verotulot (sis. kiinteistöverotulot)	1 645	3,8		
Valtionosuudet	8 830	7,2		
Rahoitustuotot ja -kulut	361	5,8	-90	3,7
Vuosikate	2 718	42,2	704	-10,3
Poistot ja arvonalentumiset	2 125	1,6	594	3,8
Nettoinvestoinnit	2 441	-2,8	823	12,4
Rahavarat 31.12.	4 638	11,8	1 047	7,9
Lainakanta 31.12.	16 139	3,7	3 176	4,2
*Ennakkotiedot				

1) Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2016*¹⁾

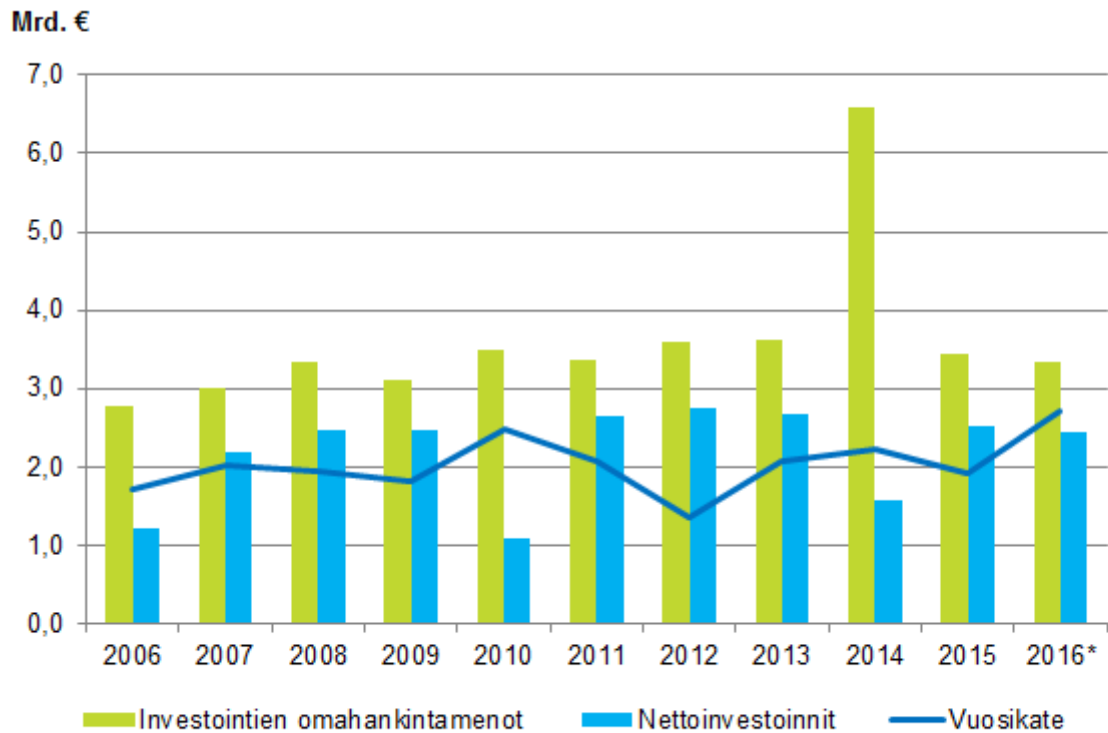
	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %
Koko maa	494	41,8	2 933	3,4	6 143	2,8
Uusimaa	744	74,1	2 840	0,6	7 660	3,3
Varsinais-Suomi	383	23,8	2 721	4,7	4 890	0,1
Satakunta	444	75,4	1 949	3,9	3 840	-0,2
Kanta-Häme	287	-10,8	3 234	9,5	5 116	5,9
Pirkanmaa	400	23,0	2 420	10,0	4 672	6,3
Päijät-Häme	370	29,1	4 711	1,3	6 380	-0,5
Kymenlaakso	322	41,7	3 500	1,9	6 446	0,7
Etelä-Karjala	393	6,4	2 562	-0,4	6 176	0,0
Etelä-Savo	410	54,8	3 270	6,7	6 448	4,8
Pohjois-Savo	369	5,7	2 758	4,5	6 875	0,9

	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %	2016	Muutos, %
Pohjois-Karjala	444	-0,5	2 070	7,5	4 539	4,7
Keski-Suomi	427	15,7	3 038	-0,5	6 626	1,5
Etelä-Pohjanmaa	411	66,7	3 442	5,1	6 439	6,1
Pohjanmaa	387	66,3	3 073	6,4	5 621	5,6
Keski-Pohjanmaa	236	-8,6	4 758	-1,6	8 781	-3,2
Pohjois-Pohjanmaa	379	-6,7	3 460	4,7	4 998	2,5
Kainuu	352	25,5	2 774	19,9	6 260	9,5
Lappi	382	97,6	2 678	4,1	4 732	0,0
Ahvenanmaa	784	32,4	1 706	-8,6	3 248	-2,9
*Ennakkotiedot						

1) Väestötietona on käytetty kunkin tilastovuoden väkilukua 31.12. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2006–2016*

*) Vuoden 2016 tiedot ovat ennakkollisia. Investointien omahankintamenot ovat investointimenojen ja rahoitusosuuksien erotus. Nettoinvestoinnit ovat investointien omahankintamenojen ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotus.

Kuntataloustilaston laatuseroste 2016

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntataloustilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloudesta, investoinneista, taseista ja toiminnasta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien ja muun valtionrahoituksen määrittämiseen sekä mm. Euroopan unionille tehtäviin selvityksiin.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntien ja kuntayhtymien tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot, JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille, Tilastokeskuksen kuntataloustilaston ohjeet sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeet ja lausunnot ovat saatavissa Suomen Kuntaliiton internetsivuilta osoitteesta www.kunnat.net. Tilastokeskuksen tilasto-ohjeet löytyvät osoitteesta <http://stat.fi/keruu/kuta/ohjeet.html>.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntataloustilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot niiden tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista, käyttötalouden toimintakuluista ja -tuotoista tehtävittäin sekä investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Lisäksi tilastoa varten kerätään myös liikelaitosten erillistilinpäätöslaskelmat sekä tietoja kuntien ja kuntayhtymien opetus- ja kulttuuripalvelujen toiminnasta.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä internetlomakkeella.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitosten tilinpäätöslaskelmista kerätään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskaavoja noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista sekä konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen ja -tuottojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään kulu- ja tuottolajeittain eriteltyinä. Käytetty kulu- ja tuottolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpitolakiin ja JHS-tililuetteloon. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä. Tehtäväluokitus perustuu Tilastokeskuksen antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossaan käyttämä tehtäväluokitus riippuu niiden organisaatorakenteista, jotka eivät välttämättä noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa kustannuspaikkoja ja tulosyksiköitä. Tätä on usein mahdoton tehdä niin, että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtäväluokitusohjetta. Tästä syystä tehtäväluokittaisten tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin meno- ja tulolajeittaisten tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään hyödyketyypeittäin samankaltaisella tehtäväluokituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintakuluista ja -tuotoista. Hyödyketyypiluokitus on yhteensopiva kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtäväluokkiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtäväluokkia.

3. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitostilinpäätöslaskelmista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuussa.

4. Tilastojen vertailukelpoisuus

Kuntataloustilaston mukaiset tiedot julkaistaan ensimmäisen kerran vuonna 2016 vuoden 2015 tiedoista. Aiempaan kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoon verrattuna tiedot ovat täysin vertailukelpoisia vain kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmien osalta. Tilastokeskus julkaisee kuntien ja kuntayhtymien konsernitilinpäätöslaskelmat kokonaisuudessaan. Aiemmassa kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston tiedonkeruussa on kerätty kuntien ja kuntayhtymien konsernitaseet, mutta ei konsernin tuloslaskelmia eikä konsernin rahoituslaskelmia.

Verrattaessa tehtäväluokittaisia kulu-, tuotto- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava huomioon, että kulujen ja tuottojen tehtäväluokittajako ei perustu sitoviin määräyksiin vaan Tilastokeskuksen tilastoluokitukseen. Koska tehtäväluokittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävittäiset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken. Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttokustannukset, koska bruttokustannusten vertailukelpoisuutta heikentävät erilaiset kuntien/kuntayhtymien yhteistyömallit.

Osakeyhtiö-, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtiosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntataloustilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, konsernitilinpäätös- ja käyttötaloustietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot kuntataloustiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa: <http://stat.fi/tup/alue/kuntien-raportoimat-tiedot.html>. Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eivätkä ne siten ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien ulkoisista tilinpäätöslaskelmista ja konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden marraskuun alkupuolella.

Kuntataloustilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna. Tietopalvelua hoitaa Tilastokeskuksen julkinen talous ja sektoritilinpito -vastuualue.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Katso kohta 4. edellä.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 5. edellä.

Lisätietoja

Karen Asplund 029 551 3611
Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@tilastokeskus.fi
<http://tilastokeskus.fi/til/kta/index.html>

Lähde: Kuntataloustilasto 2016, ennakkolliset tilinpäätöstiedot. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4147 (pdf)